

Mihailo Rašović, menadžer u poslovno-civilnoj bezbjednosti, e-mail: mrasovic8@gmail.com

Obezbjeđivanje dokaznog materijala kod krivičnih djela protiv života i tijela

Kada je reč o krivičnim djelima protiv života i tijela podrazumijevamo upotrebu fizičke sile koja narušava integritet čovjeka, koji ne tako rijetko ima za posljedicu smrtni ishod. U toku samog istražnog postupka najveću ulogu ima dokazni materijal, koji često nazivamo nijemim svjedocima, a koji će nam omogućiti da spoznamo ko su počinioci. Treba naglasiti da se u savremenim krivičnim postupcima mogu desiti greške prilikom vještačenja materijalnih dokaza. Zato je neophodno da se pravilno i precizno obezbijedi mjesto izvršenja krivičnog djela, te samim tim prikupljanje materijalnih tragova, kao i njihovo pakovanje i transport do ustanove gdje će se izvršiti vještačenje. U ovom radu biće uzeti u obzir neki od oblika krivičnih djela protiv života i tijela, zatim kako izgleda mjesto izvršenja tih krivičnih djela, kao i na koji način i kako je najbolje moguće obezbijediti, pakovati i transportovati dokazni materijal.

KLJUČNE RIJEČI: Krivična djela protiv života i tijela, dokazni materijali, obezbjeđivanje, pakovanje i transport

UVOD

Dokazni materijal predstavlja jedan od najvažnijih djelova predkrivičnog i samog krivičnog postupka, to je dio koji nam daje približno jasnu sliku o izvršenom krivičnom djelu. Prikupljanje dokaznog materijala najčešće se vrši kroz dinamičku fazu kriminalističke obrade lica mjesta krivičnog događaja. Najveći broj krivičnih djela protiv života i tijela se izvršava smišljeno, koordinisano i bez prisustva svjedoka. Pa samim time glavnu ulogu u krivičnom postupku imaju dokazni materijali koje smo pronašli, izuzeli i transportovali do ustanove gdje će biti dalje ispitivani. Ključnu ulogu u krivičnom postupku imaju dokazni materijali i oni se dijele na: 1) nematerijalne odnosno lične; 2) materijalne koji nam bliže kazuju vezu između žrtve i izvršioca krivičnog djela.

“Ne postoji savršen zločin, već samo ne savršena istraga”- ovo je opšteprihvaćen stav koji nam jasno govori da je na mjesto krivičnog događaja uvijek ostavljen materijalni trag u vidu mikroskopskih ili makroskopskih dimenzija, koji nam pomažu u rasvjetljavanju krivičnog događaja.

Nerijetko se u praksi srijeće da se na samom licu mjesta krivičnog događaja desi narušavanje lica mjesta od strane službenika koja vrše obezbjeđivanje lica mjesta i lica koja su zatečena na samom mjestu krivičnog događaja. Ne pažnjom i ne stručnim obezbjeđenjem lica mjesta krivičnog događaja potencijalno ugrozi u cjelosti sami istražni postupak. Naime, prije ekipe koja sprovodi krivičnoprocesne radnje na licu mjesta predhodi ekipa koja vrši obezbjeđenje lica mjesta krivičnog događaja, pa je potrebno upoznati ekipu koja naknadno dolazi da detaljno pregleda mjesto krivičnog događaja sa svim informacijama koje su se desile prije njihovog dolaska (pomjeranje predmeta, ulazak trećih lica, ostavljanje sopstvenih tragova, itd.).

Međutim, i u idealnim uslovima u kojima se nalazi mjesto krivičnog događaja na otvorenom prostoru ili mjesto krivičnog događaja u zatvorenom prostoru može doći do narušavanja materijalnih tragova nestručnim prikupljanjem, pakovanjem i transportom. Pa se savjetuje od ovlašćenih lica koji se nalaze na licu mjesta krivičnog događaja da prate određene procedure, koji zahtijevaju određene uslove za određene materijalne tragove kao i smještanje u specijalnim transportnim medijumima za one materijalne tragove koje to i zahtijavaju.

Ovaj rad ima za cilj da doprinese pravilnom obezbjeđivanju dokaznog materijala koji će doprinijeti krivičnom postupku, kao i na koje materijalne tragove najviše obraditi pažnju kod nekih krivičnih djela.

1. KRIVIČNA DJELA PROTIV ŽIVOTA I TIJELA

Pod pojmom krivično djelo podrazumijevamo krivično djelo je djelo koje je zakonom predviđeno kao krivično djelo, koje je protivpravno i koje skrivljeno. Ovako određen opšti pojam krivičnog djela ima sledeća četiri elementa: 1) Djelo (odnosno radnju), 2) Predviđenost u zakonu, 3) Protivpravnost i 4) Krivicu¹.

Većina krivičnih djela protiv života i tijela spadaju među tzv klasična krivična djela koja su odavno predmet krivičnogpravnog regulisanja, odnosno neka od njih su nastala sa nastankom same krivičnogpravne reakcije. Naravno, tokom istorije njihovo krivičnogpravno regulisanje je doživjelo značajne transformacije. U savremenom krivičnom pravu u pogledu nekih krivičnih djela koje pripadaju krivičnim djelima protiv života i tijela postoje razlike u pojedinim zakonodavstvima. Zaštitni objekt krivičnih djela protiv života i tijela jeste život i tijelo čovjeka. Ovakva krivična djela kako za posledicu imaju povredu ili uništenje života i tijela pojedinca, tako i za posledicu imaju ugrožavanje života i tijela.²

Neka krivična djela koja obuhvata četrnaesta (14) glava Krivičnog Zakonika Crne Gore, o kojima ćemo pričati u nastavku rada su:

- ▶ Ubistvo;
- ▶ Navođenje na samoubistvo;
- ▶ Teške tjelesne povrede.

2. KRIVIČNOPROCESNE RADNJE KOD KRIVIČNIH DJELA PROTIV ŽIVOTA I TIJELA

Jedna od najbitnih krivičnogprocesnih radnji jeste uviđaj. Uviđaj se preduzima u vezi sa onim krivičnim djelima usljed čijeg su izvršenja nastupile promjene ili su ostavljeni tragovi i predmeti u spoljašnjem svijetu³.

¹ Stojanović, Z., Škulić, M., & Radoman, M., Krivično pravo, Beograd, 2013. godine, str. 35

² Ibidem., str. 145

³ Kiurski, J., "Priručnik za uviđaj", Misija OEBS u Srbiji, Beograd, 2018, str. 9

Cilj i svrha uviđaja su otkrivanje i prikupljanje⁴:

- ▶ dokaza o postojanju krivičnog djela;
- ▶ okolnosti važnih informacija za kvalifikaciju djela – mjesto, vrijeme, način i sredstvo izvršenja djela;
- ▶ dokaza potrebnih za pronalaženje učinioca i uspostavljanje njegove krivice;
- ▶ dokaza o identitetu žrtve;
- ▶ podataka važnih za utvrđivanje postojanja i visine štete i slično.

Uviđaj prolazi kroz tri faze i to⁵:

- Verbalno-informativna faza - u ovoj fazi se prikupljaju informacije verbalnim putem o svim bitnim elementima vezanim za krivični događaj i to putem razgovora sa policijskim službenicima koji obezbjeđuju lice mjesta krivičnog događaja ili sa zatečenim licima. Potom se planira i procjenjuje taktika i metodika daljeg postupanja, s tim što se način, odnosno smjer sprovođenja uviđaja preduzima od periferije prema centru ili obrnuto, koncentričnim krugovima, mrežno ili linijski. Veoma je važno prikupiti i saznanja o eventualnim promjenama na licu mjesta od trenutka događaja do početka uviđaja, te se u ovoj fazi evidentiraju i podaci o vremenskim i drugim prilikama (dobu dana, temperaturi itd.), te se potom vrši utvrđivanje i fiksiranje kratkotrajnih tragova (dim, miris, boje, itd.)
- Statička faza - u ovoj fazi ekipa za uviđaj ulazi na lice mjesta i preduzima radnje usmjerene na pronalazak, označavanje i fiksiranje tragova, bez dodirivanja i pomjeranja predmeta i mijenjanja stanja na licu mjesta krivičnog događaja. Stoga se ova faza naziva „ruke u džepovima“. Prvi na mjesto događaja ulazi najiskusniji član uviđajne ekipe, najčešće kriminalistički tehničar, koji, s obzirom na poznavanje pravila postupanja sa tragovima, pronalazi relevantne tragove, vidno ih označava, definiše smjer kretanja po licu mjesta i tek posle toga ostali članovi uviđajne ekipe ulaze na lice mjesta krivičnog događaja kako bi se minimizirao negativan uticaj. Tragovi se pronalaze, bilježe, fotografišu, vrši se mjerenje i opisivanje tragova. Tragovi se popisuju i opisuju, definiše se njihov položaj na mjestu događaja, ali i odredbe njihovog identiteta i izgleda, dimenzije, oblik i druge osobine koje se potvrđuju tehničkim snimkom i grafičkim prikazom. Djelovanje u ovoj fazi svodi se na pregled lica mesta i zapažanje opštih uslova u kojima se događaj desio i predstavlja, zapravo, prepoznavanje tragova i diferencijaciju relevantnog od irelevantnog, uspostavljanje mehanizma nastanka tragova, misaonog rekonstrukcija toka i dinamike samog događaja.
- Dinamička faza - u ovoj fazi uviđajna ekipa aktivno djeluje na licu mjesta čineći brojne

⁴ Kiurski, J., „Priručnik za uviđaj“, Misija OEBS u Srbiji, Beograd, 2018, str.9

⁵ Ibidem., str. 12-14.

promjene. Predmeti se pomjeraju, pregledaju, okreću, izazivaju se latentni tragovi otisaka papilarnih linija, izrađuju se odlivci, postupa se sa nevidljivim i slabo vidljivim tragovima, tragovi se koriste i pakuju, primjenjuju se trasološki postupci pronalaska i fiksiranja, po potrebi se obavlja vještačenje na licu mjesta (tzv. situaciona vještačenja). Ova faza predstavlja centralni dio rada na licu mjesta i ima naglašenu istraživačku komponentu. Zapisnik o uviđaju sadrži: 1) uvodni dio; 2) opisni dio; 3) završni dio. Zapisnik o uviđaju je objektivni dokument, u kojem se vjerno, potpuno i detaljno registruju sve preduzete radnje i relevantne činjenice. Zapisnik ne smije sadržati lična zapažanja. U zapisnik se unose i podaci kao što su: 1) opisi; 2) mjere; 3) veličine pojedinih predmeta i tsl. Uz zapisnik se prilaže skica lica mjesta, situacioni plan lica mjesta, fotoelaborat i slično.

3. KRIVIČNO DJELO UBISTVO

Ubistvo pripada najstarijim krivičnim djelima i smatra se da je to jedan od najtežih oblika, koji za posljedicu ima lišenje života drugog lica. U Krivičnom Zakoniku Crne Gore ova djela su pravno regulisana i detaljno opisana u članovima od 143 do 148 KZCG.

Za kriminalističku praksu su posebno važna klasična ubistva i to naročito teška, često se cjelokupan stepen uspješnosti rada policije i organa pravosuđa, cijeni prema uspješnosti rasvjetljavanja ovog krivičnog djela, koje inače prema uobičajnim podjelama dilikata u praksi spada u krvne i seksualne delikte.⁶

U praksi poznat je i termin serijski ubica, koji ima tri ili više žrtvi u produženom vremenskom intervalu. Motivi su često različiti pa tako se u nekim slučajevima može naći da im je motiv novac, dok kod nekih motiv jeste seksualno i sadističko izživljavanje prilikom počinjavanja zločina. Patnja žrtve za njih može biti snažan podsticaj za ubistvo i izživljavanja. Pokazalo se da su skoro sve serijske ubice imale mučnu prošlost obilježenu roditeljskim zlostavljanjem i napuštenošću.⁷

Načini izvršenja (*Modus operandi*) su često različiti, pa ne rijetko ostave svoj jedinstveni pečat u obliku uzimanja žrtvinih djelova garderobe, pa sve do odstranjivanja djelova tijela ili potpunog uništenja ličnog opisa žrtve.

Krivični događaj može da bude: 1) Planiran (Organizovan) i 2) Neplaniran (Dezorganizovan).

⁶ Aleksić, Ž. , & Škulić M., Kriminalistika, Bar, 2015.godine, str.157

⁷ Četković R., Kriminalno ponašanje i maloljetnička delikvencija sa elementima psihologije, Podgorica, 2008. godine, str. 186

Ono zavisi od psihološkog stanja izvršioca, fizičke spremnosti žrtve, koliko je planirano izvršenje krivičnog događaja, koja su tehnička sredstva korištena pored vatrenog oružja u cilju savladavanja žrtve, u kakvom su odnosu bili žrtva i izvršioc i da li je izvršioc imao saučesnika. Naime, najvažnije informacije koje nam pruža pregled lica mjesta krivičnog događaja na koje moramo da obratimo pažnju su:

1. U kakvom je stanju zatečena žrtva (da li je leš u cjelosti ili stanju propadanja, da li se može žrtva indetifikovati prema ličnim karakteristikama, itd.);
2. Gdje je i kakva je ulazno/ izlazno rana (da će nam približnu sliku kakvog je tipa vatrenog oružja);
3. Kakvo je mjesto koje okružuje leš ili gdje je ono ostavljeno (da li je lice mjesto u zatvorenom ili otvorenom prostoru, da li je mjesto u naseljenom ili nenaseljeno, da li postoji opasnost od naknadnog uništenje).

3.1 Prikupljanje i obezbjeđenje materijalnih tragova kod ubistva izvršenim vatrenim oružjem:

- ▶ *Tragove biološkog porijekla* – najčešće prikupljamo sa vatenim štapićem sa epruветom ili određenim kriminalističkim alatima koji će nam pomoći da prikupimo što više biološkog materijala sa više mjesta. Kada se vrši prikupljanje biološkog materijala vatenim štapićem sa epruветom neophodno je odstraniti donji kraj epruвете, kako bi se trag osušio i spriječilo da dođe do kasnije kontaminacije traga. Obezbjeđenje se vrši u malim papirnim kesama gdje su napisane informacije o mjestima izuzimanja biološkog materijala.⁸
- ▶ *Tragovi stranih materija* - kao što su zemlja i zemljana prašina, komadići biljaka, sićušni komadići građevinskog materijala i tome slično, prikupljamo određenim alatom i pakujemo posebno u plastične ili staklene medije sa čvrstim zatvaračem. Najčešće se uzorkuje dva (2) uzorka sa lica mjesta i osam (8) uzoraka iz okruženja kako bi se uporedili uzorci. Obezbjeđenje se vrše u plastične ili papirne male kese, gdje su napisane informacije o prikupljenom tragu.⁹
- ▶ *Tragovi otisaka i utisaka* - Tragovi se prvenstveno fotografišu sa razmjernikom pod određenim uglovima, potom izuzimaju određenim metodama kao što su: 1) elektrostatični metod, 2) mulanžiranjem, 3) želatinskom folijom gdje smo predhodno trag izazvali određenim praškastim hemijskim materijama. Obezbjeđenje se pažljivo smještaju u papirne kese da se ne bi tragovi naknadno uništili.¹⁰

⁸ Švedska nacionalna forenzička laboratorija, Praktični priručnik za obradu mjesta krivičnog događaja, Ministarstvo unutrašnjih poslova RCG, Podgorica, April 2002.godine

⁹ Ibidem.

¹⁰ Ibidem.

- ▶ *Tragove gdje su prisutne barutne čestice* – Prisustvo barutnih čestica je često ograničene vrijednosti i najčešće se nalaze na garderobi žrtve, pa je poželjno da se upakuju cijeli komadi odjeće koje se nalaze na žrtvi i obezbijede u papirne kese, da se zalijepi sam vrh papirne kese sa samoljepljivom tragom, a na omotu papirne kese se napišu podaci o krivičnom događaju. Kada se radi o prisustvu barutnim česticama na rukama neophodno je kompletno za izuzimanje barutnih čestica prikupiti sa izvršioca najkasnije tri sata od pucanja, dok sa žrtve se može izuzeti i nakon tri sata, obezbjeđivanje tragova barutnih čestica se vrši u plastičnim malim posudama koje se kasnije pakuje u plastične kese sa izvještajem o krivičnom događaju.¹¹
- ▶ *Tragovi vatrenog oružja* - u zavisnosti od vrste vatrenog oružja, izuzimanje se vrši sa krajnjom oprežnošću tako što se ukloni magacin za municiju i zategnu osigurači da ne bi došlo do naknadnog ispaljivanja projektila. Obezbjeđenje se vrši u specijalnim kutijama u slučajevima ako je oružje nađeno u suvim uslovima, ako je oružje nađeno u mokrim uslovima onda se oružje premazuje tankim slojem ulja za podmazivanje kako ne bi došlo do rđanja metala i time došlo do uništenja traga.¹²

Kada se radi o ovakvom obliku krivičnog djela, u većini slučajeva samo lice mjesta krivičnog događaja je na otvorenom prostoru, pa se ono može prostirati od nekoliko metara do nekoliko stotine kilometara, a nerijetko se u praksi dešava da lice mjesta krivičnog događaja može prostirati na dvije različite lokacije. To znači da se žrtva odnosno njegov leš ili djelovi leša nalaze na jednoj lokaciji, a da svi ostali materijalni tragovi budu ostavljeni na drugoj lokaciji.

3.2 Prikupljanje i obezbjeđenje materijalnih tragova kod ubistva izvršenim hladnim oružjem:

- ▶ *Tragove biološkog porijekla* – izuzimanje se vrši isto kao što je opisano kod ubistava izvršenim vatrenim oružjem;
- ▶ *Tragovi stranih materija*- izuzimanje se vrši isto kao što je opisano kod ubistava izvršenim vatrenim oružjem;
- ▶ *Tragovi otisaka i utisaka*- izuzimanje se vrši isto kao što je opisano kod ubistava izvršenim vatrenim oružjem;
- ▶ *Tragovi oruđa*- izuzimanje se vrši po mogućnosti cijeli materijal, zatim se vrši pakovanje u određenim medijumima u zavisnosti od veličine samog materijala tako da oštrica na orudju se ne ošteti. U slučajevima ako nije moguće izuzeti cijeli materijal zbog gabaritnosti upotrebljenog oružja izuzima se samo dio materijalnog traga na kojem se nalazi biološki trag

¹¹ Ibidem.

¹² Ibidem.

i obezbjeđenje se vrše u papirnim kesama na kojima se nalaze podaci o orudju kao i opis krivičnog događaja.¹³

3.3 Prikupljanje i obezbjeđenje materijalnih tragova kod ubistva izvršeno eksplozivnom napravom:

- ▶ *Tragove biološkog porijekla* – izuzimanje se vrši isto kao što je opisano kod ubistava izvršenim vatrenim oružjem;
- ▶ *Tragovi stranih materija* - izuzimanje se vrši isto kao što je opisano kod ubistava izvršenim vatrenim oružjem;
- ▶ *Tragovi otisaka i utisaka* - izuzimanje se vrši isto kao što je opisano kod ubistava izvršenim vatrenim oružjem;
- ▶ *Tragovi eksplozije* - Na licu mjesta sakupljaju se svi tragovi eksplozivnih materija, nedirnuta eksplozivna pakovanja i fragmenti koji su pronađeni na licu mjesta krivičnog djela, nedetonirane ili improvizovane detonatore, kاپisله i sve materijale koji mogu imati veze sa bombom kao što su telefoni, tajmeri i tome slično. Obezbjeđivanje se vrši tako što svaki dio se pakuje odvojeno koji su se našli na licu mjesta krivičnog događaja, zatim se smještaju u hermetički zatvorene vatrostalne, staklene ili plastične sudove sa čvrstim sigurnosnim poklopcima.¹⁴

Najveću problematiku imaju ubistva koja se dešavaju na otvorenom prostoru, iz razloga što utiču na vjerodostojnost bioloških tragova ili njihovo totalno uništenje prilikom loših vremenskih uslova.

4. KRIVIČNO DJELO NAVOĐENJE NA SAMOUBISTVO

Samoubistvo se smatra jednim od najtežih i najkompleksnijih oblika socijalne devijacije. Prvenstveno zato što u odnosu na druge oblike ima najtragičnije posledice, jer se tim činom uništava jedna od osnovnih društvenih vrijednosti-život čovjeka.¹⁵ U Krivičnom Zakoniku Crne Gore, ovo djelo je pravno regulisano isključivo ako drugo lice navodi ili pomaže licu prilikom izvršenja samoubistva. To je jasno definisano prema čl. 149 st. 1) " Ko navede drugog na samoubistvo ili mu pomogne u izvršenju samoubistva, pa ovo bude izvršeno ili pokušano, kazniće se zatvorom od jedne do pet godina."¹⁶

¹³ Ibidem.

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ Bošković, M., Socijalna patologija, Novi Sad, 2016.godina, str. 264

¹⁶ Sl. list RCG", br. 70/2003, 13/2004 - ispr. i 47/2006 i "Sl. list CG", br. 40/2008, 25/2010, 32/2011, 64/2011 - dr. zakon, 40/2013, 56/2013 - ispr., 14/2015, 42/2015, 58/2015 - dr. zakon, 44/2017, 49/2018 i 3/2020

Postoji osnovna podjela samoubistva: smišljena (planirana) u afektu, pojedinačna, dvojna, višestruka. Dalje samoubistva mogu biti i prema tipu : samoubistva adolescenata, eutanazija, kombinacija samoubistva i ubistva, samoubistvo izvršeno eksplozivnom napravom (kamikaze, gerila, terorizam), ritualno samoubistvo, masovno samoubistvo, samoubistvo u ratu, isprovocirano samoubistvo.¹⁷

Prema načinu izvršenja mogu biti: samospaljivanje, izazivanje saobraćajne nesreće, davljenje u vodi, strujnim udarom, vješanjem, smrtonosnom inekcijom, predoziranje lijekova, gušenjem plastičnom kesom, trovanjem, samoustrjeljenjem vatrenim oružjem, padom sa visine, sječenjem vena i arterija.¹⁸

Kada su u pitanju dokazni materijali, pored materijalnih tragova važnu ulogu imaju i nematerijalni tragovi, odnosno ljudi koji su zatečeni na licu mjesta ili koji su u srodstvu sa izvršiocom. Prema njihovim informacijama, bliže ćemo shvatiti psihičko stanje izvršioca, uzroke, kao i uslove koji su naveli da izvršioc oduzme sebi život. Pored nematerijalnih tragova koji nam bliže određuju psihičko stanje, materijalni tragovi će nam pružiti informacije da li je počinjeno krivično djelo.

Navešćemo samo neke materijalne tragove od izvršenih samoubistava, koji su dali jasnu sliku da je izvršeno krivično djelo pomaganje ili navođenje na izvršenje krivičnog djela iz čl. 149 KZCG:

- ▶ *Snimci sa sigurnosnih kamera iz obližnjih objekata,*
- ▶ *Fotografija i pregled strangulacione brazde na vratu,*
- ▶ *Prikupljeni djelovi eksplozivnih naprava,*
- ▶ *Prikupljene ambalaže i medicinski medikamentata,*
- ▶ *Fotografija i pregled predjela podlaktice,*
- ▶ *Fotografija tijela.*

Najveći problem za ekipu koja sprovodi krivičnoprocesne radnje predstavljaju samoubistva koja se dogode sa velikih nadmorskih visina zbog nepristupačnosti terena, kao i samoubistva koja se izvršavaju eksplozivnom napravom zbog stanja u kojem se nalazi žrtva.

¹⁷ Bošković, M., Socijalna patologija, Novi Sad, 2016.godina, str. 272

¹⁸ Ibidem.

5. KRIVIČNO DJELO TEŠKE TJELESNE POVREDE

Pod pojmom Teških tjelesnih povreda podrazumijevamo povrede koje su nastale prilikom nanošenja pretjeranom upotrebom fizičke sile ili upotrebom određenog oruđa, s ciljem da lice koje je zadobilo povrede bude životno ugroženo. Ovo djelo je krivično regulisano čl. 151 KZCG.

Teške tjelesne povrede možemo podijeliti na one povrede koje su izazvane:

- ▶ dejstvom hladnog oruđa (tupom oštricom, sa šiljatim vrhom, i tsl.) ,
- ▶ projektilom ispaljenog iz vatrenog oružja,
- ▶ nanesene električnom energijom,
- ▶ hemijskim proizvodima,
- ▶ prekomjerena upotreba fizičke sile i tome slično.

5.1. Prikupljanje i obezbjeđenje materijalnih tragova kod teških tjelesnih povreda:

- ▶ *Tragove biološkog porijekla* – izuzimanje se vrši isto kao što je opisano kod ubistava izvršenim vatrenim oružjem;
- ▶ *Tragove odjeće* - izuzimanje se vrši isto kao što je opisano kod ubistava izvršenim vatrenim oružjem;
- ▶ *Tragovi oruđa* - izuzimanje se vrši isto kao što je opisano kod ubistava izvršenim vatrenim oružjem;

Kod ovog oblika krivičnog djela, od bitnog značaja jeste svjesnost same žrtve. U pojedinim slučajevima jedini svjedok jeste žrtva. Na osnovu žrtvinog iskaza dobićemo potrebne informacije kao što su: 1) da li poznaje izvršioca krivičnog događaja; 2) u kakvom je psihičkom stanju bio izvršioc; 3) u kakvom su odnosu bili žrtva i izvršioc; 4) kako su nastale povrede; 5) da li je izvršioc imao saučesnika u vršenju krivičnog djela

6. SAVRAMENA TEHNOLOGIJA U FORENZICI

Proizvođač Foster + Freeman osnovan je 1978. godine. Postao je vodeća kompanija za distribuciju opreme za forenzička ispitivanja u svijetu, izvozeći inovativnu opremu u mnogim djelovima Ujedinjenog Kraljevstva kao i više od 155 zemalja širom svijeta. Usluge ove kompanije se trenutno dostupne samo kupcima iz Velike Britanije, Sjedinjenim Američkim Državama i

Kanadi. Najveća prednost ove kompanije jeste mogućnost sticanja znanja i obuka od eminentnih stručnjaka iz oblasti forenzičkih nauka kroz razne edukacije, volontiranjem i zaposlenjem u samoj kompaniji. Zaposleni se upoznaju sa početnim konceptom dizajna opreme, zatim proizvodnja i testiranje opreme, kao i sa promotivnim marketingom i prodajom širom svijeta.¹⁹

Jedan od najvećih inovacija za istražitelje na mjestu krivičnog događaja jeste Crime-Lite Auto. Kompaktan ručni uređaj, težine i osjećaja kao DSLR (DIGITAL SINGLE LENS REFLEX) fotoaparata profesionalnog kvaliteta. Crime-Lite Auto pored slikanja ima mogućnost snimanja sa multispektralnim osvjetljenjem visokog inteziteta (UV/Vis/IR) sa 55x talasnim opsegom osvjetljenja, koji nudi kompletno rješenje za potragu, otkrivanje i bilježenje dokaza. On može otkriti pored tjelesnih tečnosti (krv, sjemena tečnost, pljuvačka, znoj, vaginalni sekret, urin, itd.), otiske prstiju, barutne čestice, krv na tamnim tkaninama, tragove fizičkih dokaza (staklo, vlakna, dlake, čaure, itd.) i fragmente kostiju i zuba. Posjeduje mogućnost internog skladištenja video zapisa i slika, dijeljenje sadržaja na eksternom uređaju kao i mogućnost povezivanja sa drugim uređajima u laboratoriji. Crime-Lite Auto ima inteligentni interfejs koji je jednostavan za korišćenje sa ekranom osjetljivim na dodir veličine 7 inča, koji pruža potpunu kontrolu nad svim funkcijama i osvjetljenjima dok prikazuje kristalno čistu sliku u realnom vremenu.²⁰

¹⁹ <http://www.fosterfreeman.com/about/why-choose-foster-freeman.html>

²⁰ <http://www.fosterfreeman.com/product/crime-lites/713-crimelite-auto.html>

7. ZAKLJUČAK

Krivična djela protiv života i tijela su dio krivičnog prava o kojima se mnogo pisalo, i koja ostavlja prostora da se iznova izučavaju. Razlozi su različiti, prvenstveno počevši od toga što se izvršenje krivičnih djela razlikuje po načinu izvršenja kao i motivima koji su doveli do izvršenja. Drugo, da li je u korelaciji sa drugim krivičnim djelima. Treće, u kakvom su odnosu žrtva i izvršioc. Ova djela pripadaju najstarijim klasičnim nasilnim krivičnim djelima, koji su se kroz istoriju razlikovali u pogledu njihove pravne regulative. Tokom istorije u nekim djelovima svijeta prinos žrtava je društveno bilo prihvatljivo, dok u drugom dijelu ipak je to bilo ne prihvatljivo i strogo kažnjivo.

U krivičnom postupku najveću vrijednost imaju činjenice i dokazni materijali koji smo prikupili sa licu mjesta krivičnog događaja.

Naime, sa razvojem savremene tehnologije došlo je do olakšanja prilikom izuzimanja materijalnih dokaza, i to onih dokaza koje ljudsko oko ne može da detektuje. S obzirom da znamo da u kriminalističkoj praksi promjena svijetla otkriva određene " latentne " biološke tragove, naučnici su došli na ideju da naprave aparat koji će olakšati pronalazke takvih tragova, promjenom svijetla od ultraljubičastog do svijetlo crvenog i time će obezbijediti sigurnije pakovanje, čuvanje i transporta do ustanove gdje će kasnije biti potrebno detaljnije obraditi. Od stručne obrade dokaznog materijala, zavisi i sam ishod krivičnog postupka.

Svakako se ovim pitanjem bave mnoge institucije koje međusobno saraduju kako na lokalnom tako i na međunarodnom planu, kako bi se planirano i koordinisano spriječio porast ovakvih krivičnih djela koji su nerijetko u korelaciji sa drugim krivičnim djelima. Naravno, pored organa vlasti bitnu ulogu imaju nevladine organizaciju, koje će na osnovu edukacija, kreativnih radionica i saznanja podići svijest o ovom problemu.

LITERATURA

1. Stojanović, Z., Škulić, M., & Radoman, M., Krivično pravo, Beograd, 2013. godine.
2. Kiurski, J., "Priručnik za uviđaj", Misija OEBS u Srbiji, Beograd, 2018. str.9
3. Aleksić, Ž. & Škulić M., Kriminalistika, Bar, 2015. godine.
4. Četković R., Kriminalno ponašanje i maloljetnička delikvencija sa elementima psihologije, Podgorica, 2008. godine, str. 186
5. Švedska nacionalna forenzička laboratorija, Praktični priručnik za obradu mjesta krivičnog događaja, Ministarstvo unutrašnjih poslova RCG, Podgorica, April 2002. godine
6. Krivični Zakonik Crne Gore, Preuzeto sa web adrese: <https://www.paragraf.me/propisi-crnegore/krivicni-zakonik-crne-gore.html>
7. Bošković, M., Socijalna patologija, Novi Sad, 2016. godina, str. 272
8. Why Choose Foster+Freeman? (2021), Preuzeto sa web adrese: <http://www.fosterfreeman.com/about/why-choose-foster-freeman.html>
9. Crime Lite Auto (2021), Preuzeto sa web adrese: <http://www.fosterfreeman.com/product/crime-lites/713-crimelite-auto.html>

PROVIDING EVIDENCE IN CRIMES AGAINST LIFE AND LIMB

When it comes to crimes against life and limb, we mean the use of physical force that violates the integrity of man, which not so infrequently results in death. During the investigation itself, the biggest role has the evidence, which we often call silent witnesses, and which will enable us to find out who the perpetrators are. It should be emphasized that in modern criminal proceedings, errors can occur during the expert examination of material evidence. Therefore, it is necessary to properly and precisely secure the place of commission of the criminal offense. Also, it is necessary to collect material traces and to package and transport those traces to the institution where the expertise will be performed. This paper will take into account some of the forms of crimes against life and limb, how the place of commission of these crimes looks like. Furthermore, this paper will show in what way and how it is best possible to provide, pack and transport evidence.

Keywords: *Crimes against life and limb, evidence, security, packaging and transport*